

Грицяк Оксана Анатоліївна
студентка гр. ФФзм-21, ЗУНУ, м. Тернопіль
Науковий керівник: д.е.н., професор Кириленко О. П.

НАПРЯМКИ ОПТИМІЗАЦІЇ ВИДАТКІВ ДЕРЖАВНОГО БЮДЖЕТУ УКРАЇНИ

Одну із головних ролей у соціальному та економічному розвитку держави відіграють видатки бюджету держави. Адже лише наявність достатньої суми коштів дозволяє державі виконувати покладені на неї функції та завдання. Згідно з Бюджетним кодексом України видатки бюджету – це кошти, спрямовані на здійснення програм та заходів, передбачених відповідним бюджетом. Причому поняття видатки є вужчим, ніж витрати, оскільки витрати бюджету – це видатки бюджету, надання кредитів з бюджету, погашення боргу та розміщення коштів на депозитах, придбання цінних паперів [1].

Відомий економіст В. Опарін вважає, що видатки бюджетів є інструментом розподілу державних благ; зазначає, що «в основі сучасного розуміння сутності бюджетних видатків має бути суспільний вибір... Видатки бюджету є інструментом досягнення вищого критерію справедливості у розподілі державних благ з метою досягнення граничного рівня добробуту для кожного члена суспільства» [2].

Проаналізуємо виконання Державного бюджету в Україні у 2019-2021 роках за даними табл.1.

Таблиця 1

Видатки Державного бюджету України за функціональною класифікацією у 2019-2021 рр., млн грн

Показники	2019 р.	2020 р.	2021 р.
Разом видатків	1 072 891,4	1 288 016,7	1 490 258,9
Загальнодержавні функції	168 206,5	163 849,3	206 643,1
Оборона	106 627,6	120 374,1	127 527,2
Громадський порядок, безпека та судова влада	140 151,2	157 672,4	174 409,5
Економічна діяльність	72 365,0	168 889,0	180 989,8
Охорона навколишнього природного середовища	6 316,2	6 636,8	8 200,2
Житлово-комунальне господарство	107,9	88,5	164,0
Охорона здоров'я	38 561,5	124 925,2	170 505,1
Духовний та фізичний розвиток	9 966,9	9 826,3	15 970,3
Освіта	51 657,5	52 857,3	63 837,1
Соціальний захист та забезпечення	218 628,5	322 720,3	339 278,8
Міжбюджетні трансферти	260 302,0	160 177,0	202 733,2

Джерело: складено автором за даними [3].

За даними ДКСУ, в 2019 році було здійснено видатків на суму 1 072 891,4 млн грн. За два роки видатки державному бюджету зросли на 417 367,5 млн грн. Аналізуючи видатки у розрізі функціональної класифікації, бачимо, що найбільшу частку протягом останніх 3-х років, займають видатки на соціальний захист та забезпечення. Це, зокрема, соціальний захист на випадок непрацевдатності, пенсії, соціальний захист ветеранів війни та праці та інші допомоги.

Друге місце займають видатки на загальнодержавні функції, у 2021 році вони становили 206 643,1 млн грн. Найменше коштів із державного бюджету витрачається на житлово-комунальне господарство, у 2021 році було витрачено 164,0 млн грн, що становить 0,01% від загальної суми витрат у цьому році. Справа в тому, що основна частина видатків на ЖКГ здійснюється за рахунок коштів місцевих бюджетів.

На основі вивчення економічної літератури та сучасної бюджетної практики, можна узагальнити шляхи оптимізації державних видатків, це:

- у сфері національної оборони – збільшення фінансування військових видатків;

- у сфері економічної діяльності – забезпечення фінансування післявоєнного відновлення господарства, розвиток державного підприємництва, особливо у сфері сільського господарства, обробної промисловості та паливно-енергетичного комплексу;

- у соціальній сфері – збільшення фінансування соціальних закладів і заходів, підвищення мінімальної заробітної плати, прожиткового мінімуму, надання податкових пільг незахищеним групам громадян, підтримка постраждалих внаслідок військової агресії рф;

- у сфері управління – зменшення фінансування та оптимізація витрат на утримання прокуратури та органів державної влади.

Ми вважаємо, що завдяки зменшенню видатків державного бюджету на управління, можна збільшити фінансування сфери соціальної та економіки.

Так, як бюджетні ресурси є обмеженими, вирішити усі проблеми фінансування соціальної та економічної сфери майже не можливо. А отже, потрібно обирати більш важливі завдання, які необхідно вирішити першочергово, зокрема це стосується військових потреб. Одним із поширених джерел фінансування у розвинених країнах є меценатство та спонсорство; його можна розглядати як інвестування у соціальну сферу.

Для оптимізації виконання державного бюджету за видатками доцільно провести реформу системи державного контролю. Слід більш глибоко перевіряти чи якісно використовувалися бюджетні кошти за попередні роки.

Разом з цим, слід пам'ятати, що джерелом бюджетних видатків є доходи бюджету держави, тому необхідно їх постійно збільшувати. Але не завдяки адміністративному тиску на платників податків, а шляхом створення стимулів та посилення заінтересованості у повній і своєчасній сплаті податків.

Список використаних джерел:

1. Бюджетна система: підручник / за ред. д.е.н., проф. В. Г. Дем'янишина, д.е.н., проф. О. П. Кириленко та д.е.н., проф. З. М. Лободіної. Тернопіль: ЗУНУ, 2020. 624 с.

2. Бюджетний менеджмент: підручник / Федосов В. та ін.; за заг. ред. В. Федосова. К.: КНЕУ, 2004. 864 с.

3. Офіційний сайт Державного веб-порталу для громадян
URL:<https://openbudget.gov.ua/national-budget/incomes>